

was dat het de burgers in die gemeenten niet mogelijk zou zijn, telefonische informatie door te geven aan de invasietroepen.

Men kan zich die bezorgdheid van de *Wehrmachtbefehlshaber* en zijn staf wel indenken. Natuurlijk zouden zij, wanneer het tot grote landingen kwam, uiteindelijk mogen rekenen op de komst van versterkingen uit Duitsland, eventueel ook uit België en Frankrijk, maar zij wisten dat Hitler verwachtte dat zij in staat zouden zijn om, zoals ook in Dieppe geschied was, met eigen krachten de Engelsen en Amerikanen tot de terugtocht te dwingen. Die krachten nu, waren bepaald niet imponerend. In de herfst van '42 stonden, van Schouwen noordwaarts (de monding van de Wester-Schelde viel nu onder de Duitse bevelhebber die de Belgische kust verdedigde) slechts twee Duitse infanterie-divisies opgesteld¹, waarvan evenwel één nog steeds niet als een volwaardige divisie beschouwd mocht worden; voorts was als reserve slechts één divisie aanwezig.² Zeker, er bevonden zich op Nederlands gebied nog andere Duitse militaire eenheden: zes reserve-bataljons van het *Heer*, een zeventuizend recruten van de *Kriegsmarine*, enkele opleidingsregimenten van de *Luftwaffe* en ca. zes- tot zeventuizend man van de *Waffen-SS* (die in geval van een Geallieerde landing een reeks punten van Amsterdam tot Roosendaal zouden bezetten, de z.g. *IJssel-Stellung*³) – alles bij elkaar was dat niet veel, en in eerste instantie mocht Christiansen bij een Geallieerde landing slechts rekenen op de komst van één infanterieregiment uit Duitsland. Daar kwam bij dat de *Wehrmacht* in ons land nogal krap in haar munitie zat: deze was slechts voor twaalf gevechtsdagen aanwezig.

Niet alleen door Duitse instanties in Den Haag, maar ook door instanties in Berlijn werd betwijfeld of men het westelijk deel van Nederland met zo zwakke krachten lange tijd zou kunnen verdedigen. *Amt VI* van het *Reichssicherheitshauptamt* besloot in de herfst van '42, op het landgoed 'Park Zorgvlied' tussen Den Haag en Scheveningen een school op te richten voor de opleiding van geheime agenten die, voor het geval het westelijk deel van Nederland (of andere delen van West-Europa) in Geallieerde handen zouden vallen, in de bevrijde gebieden als spionnen en saboteurs werkzaam zouden zijn. De school (*A-Schule West*) kreeg de naam *Seehof*; Knolle, hoofd van de *Abteilung III* bij de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*, werd met het toezicht belast, commandant werd een vroegere Nederlandse reserve-officier,

¹ De 167ste en de 719de. ² De 38ste. ³ Hierbij is van Duitse kant aan de Hollandse IJssel gedacht.